

UTEMELJITEV

NAGRADA FRANCETA ŠTIGLICA ZA ŽIVLJENJSKO DELO NA PODROČJU FILMSKE IN TELEVIZIJSKE REŽIJE 2026 REŽISERKA MAJA WEISS

/Podelitev nagrade 26. 2. 2026 ob 19.00 v Slovenski kinoteki, Miklošičeva 28, Ljubljana/

So avtorji, ki sledijo času, in so tisti, ki ga premikajo.

Maja Weiss sodi med slednje. Njena več kot petintridesetletna ustvarjalna pot ne obsega le izjemnega opusa, temveč v zgodovini slovenskega filma pušča trajen pečat.

Kot prva režiserka v samostojni Sloveniji je posnela celovečerni igrani film *Varuh meje* in vstopila v prostor, ki je bil tedaj izrazito domena moških. Za ta korak sta bila potrebna pogum in trdna avtorska drža. Njen prvenec je požel izjemen mednarodni uspeh: na Berlinu je prejel nagrado Manfreda Salzgeberja za najbolj inovativen evropski film, Maja Weiss pa vesno za režijo in nominacijo Evropske filmske akademije. S tem je slovenski film samozavestno postavila na svetovni zemljevid.

Toda to ni bil osamljeni dosežek, temveč začetek raznolike ustvarjalne poti. Maja Weiss ni zgolj avtorica »fantastične romantike« igranih del, kot so lani ob predvajanju filma *Instalacija ljubezni* ob njeni šestdesetletnici zapisali v Kinoteki, je tudi najplodovitejša slovenska dokumentaristka – dokumentarni film *Cesta bratstva in enotnosti* je bil na festivalu IDFA uvrščen med tri najboljše dokumentarne filme v tekmovalnem programu celovečernih digitalnih filmov, njena dela – nagrajevana in prikazana po vsem svetu vse od zgodnjih portretov do mednarodno odmevnih filmov, ustvarjenih s Tomom Križnarjem – pa so mdr. prejela tudi nagrado Amnesty International.

Njeno ustvarjanje zaznamujeta jasna etična drža in občutljiva obravnava družbenih tem. Kamera Maje Weiss nikoli ni gledala stran od človeka, niti takrat, ko je bilo najtežje gledati. To potrjujejo filmi, kot so *Fant, pobratim smrti*, *Židi na Slovenskem*, *Odkrivanje skritega spomina Angele Vode* in *Zajeti v izviri – Slovenski otroci Lebensborna* (za slednjega je lani prejela nagrado Štiglichev pogled za izjemno režijo). Avtobiografski dokumentarec *My Way 50* pa razkrije avtorico, ki kamero z iskrenostjo in humorjem pogumno obrne tudi proti sebi.

Njena filmografija – pri večini svojih filmov je tudi scenaristka – obsega več kot petdeset naslovov, prikazanih na več kot 150 festivalih, in razkriva avtorico izjemnega razpona – od igranega psihotrilerja do intimnega eseja, od biografskega portreta do politično angažiranega dokumentarca. Kot glasnica prezrtih je vedno verjela, da film ni le umetnost, temveč tudi moralna drža.

Kot sama rada pove, se nikoli ne bo nehala učiti. Prav to je ena temeljnih lastnosti velikih avtorjev: ne mirujejo v doseženem, marveč ostajajo radovedni, odprti in vedno znova pripravljeni prisluhniti svetu okoli sebe. Ta notranji nemir ohranja njen pogled živ in njen film stalno v dialogu s časom.

Njen vpliv pa vselej presega filmsko platno. Kot pedagoginja in mentorica že desetletja vodi filmske delavnice za otroke in mlade, mnogi med njenimi nekdajnimi varovanci danes soustvarjajo profesionalni filmski prostor. Je soustanoviteljica produkcijske hiše Bela film, dolgoletna članica strokovnih združenj ter nekdanja predsednica Društva slovenskih filmskih ustvarjalcev; skupnosti, ki

jo je pomagala oblikovati z isto predanostjo, s kakršno ustvarja filme. S svojo strokovno in osebno integriteto je vztrajno opozarjala tudi na pomen enakovrednejšega prostora za režiserke ter pomagala soustvarjati okolje, ki ga danes razumemo kot samoumevnega.

Maja Weiss je pionirka, ne zato, ker je bila prva, temveč zato, ker za njo prostor ni bil več enak.

Zato je danes povsem naravno, da nagrado za življenjsko delo – po 46 prejetih mednarodnih in nacionalnih nagradah – prejme avtorica, ena najvidnejših slovenskih filmskih režiserk, ki slovenskega filma ni le soustvarjala, temveč mu je dajala glas, širino in pogum.

Društvo slovenskih režiserjev in režiserk, februarja 2026